

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та
слов'янської філології

 Лариса КЛОЧКО
«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія українського мовознавства

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма

Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

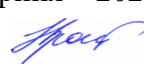
Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією

факультету іноземної та слов'янської
філології

«29» серпня 2025 року

Голова **Наталія ГРОМОВА**

Суми 2025

Розробник:

Рудь Ольга Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Viktoriya GERMAN', with a stylized flourish at the end.

Вікторія ГЕРМАН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	вибіркова	
		Рік підготовки:	
		3-й	
Семестр			
5-й			
Лекції			
20 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
26 год.		4 год.	
Самостійна робота			
72 год.		114 год.	
Консультації			
2 год.		0 год.	
Вид контролю:			
Загальна кількість годин – 120		залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Робоча програма з курсу «Історія українського мовознавства» створена на основі Освітньо-професійної програми 014 Середня освіта (Українська мова і література) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, зорієнтована на формування у студентів загальних та професійних компетентностей майбутніх учителів української мови і літератури для успішного здійснення професійної діяльності, відповідає меті освітньої програми.

Розвиток науки про мову можливий лише на базі глибокого вивчення її історії. Без осмислення процесу становлення мови, її суспільної функції, закономірностей розвитку неможливо побудувати об'єктивну та правильну теорію пізнання мови як системи. Усе це й визначає специфіку курсу “Історія українського мовознавства”, опанування якого має велике пізнавальне й виховне значення, а також відіграє особливо важливу роль у підготовці висококваліфікованих учителів-філологів.

Мета викладання навчальної дисципліни «Історія українського мовознавства» – забезпечити наукове розуміння загальних закономірностей та

тенденцій становлення вітчизняної лінгвістики, простежити особливості її розвитку від початку зародження до сьогодні, з'ясувати сучасний стан і проблеми мовознавства в Україні.

Предмет вивчення курсу «Історія українського мовознавства» – історія лінгвістичної думки в Україні від початку її зародження до наших днів.

Завдання курсу:

- ознайомитися з основними етапами лінгвістичного процесу, починаючи з періоду Київської Русі і до початку ХХІ ст.,

- з'ясувати його місце в історії українського мовознавства, що сприятиме формуванню цілісного та об'єктивного уявлення про закономірності становлення і розвитку лінгвістичної думки загалом;

- акцентувати увагу на мовній політиці держави, діяльності українських наукових інституцій, напрямках роботи вчених-теоретиків, докладно розглянути їхній науковий доробок та найважливіші конкретні досягнення;

- схарактеризувати погляди мовознавців на різні лінгвістичні явища;

- проаналізувати праці з лінгвоукраїністики, написані поза межами України.

Регіональний аспект. Ураховуючи особливості сучасної освіти, однією з яких є зростання ролі регіоналізації в навчанні і вихованні молоді, та основні положення державних документів у галузі освіти (Концепція загальної середньої освіти, Національна доктрина розвитку освіти), в яких передбачено наявність регіонального компонента, покликано забезпечити історичну наступність поколінь, збереження, поширення і розвиток національної культури, виховання патріотів України, громадян з високою моральністю, важливим є звернення у навчальному курсі до лінгводидактичної спадщини відомих мовознавців, які певний час працювали в педагогічних закладах Сумщини.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей) («Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866_f.pdf).

Методи навчання: Абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий (проблемна лекція, самостійна робота), дослідницький (реферат, творчі завдання), частково-пошуковий, інтерактивні (вебінари, презентації, дистанційні освітні технології).

Методики та технології навчання: теоретико-інформаційні (усний виклад, лекція, бесіда, розповідь, консультація, пояснення, обговорення, дискусія, консультування), пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, аналіз ситуацій), самостійна робота (виконання тестів, вправ), контрольно-оцінювальні (виступ, контрольна робота).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Історія українського мовознавства» є логічним продовженням циклу навчальних лінгвістичних дисциплін: вступ до спеціальності, сучасна українська літературна мова, історична граматики української мови, діалектологія.

3. Результати навчання за дисципліною

Програма навчальної дисципліни «Історія українського мовознавства» ґрунтується на сучасних підходах до творчої самореалізації особистості, враховує принципи наступності, системності, міжпредметних зв'язків, особистісно зорієнтованого навчання, діалогічності й комунікативної спрямованості, діяльнісного навчання, співпраці викладача і бакалавра, скеровує подальшу роботу фахівця на підвищення своєї педагогічної майстерності.

У результаті вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- загальноісторичний процес розвитку українського мовознавства в контексті історичних та соціальних умов;
- основні етапи розвитку української лінгвістики;
- характеристику кожного з етапів цього розвитку, його наукові завдання і досягнення;
- історію кожної з лінгвістичних наук зокрема та у зв'язку з іншими науками від зародження до сучасного стану;
- напрямки наукової діяльності видатних мовознавців, їхні основні праці, роль і місце в межах історичного етапу та в українському мовознавстві загалом;

студенти повинні вміти:

- виявляти знання вивченого фактичного матеріалу, ключових та часткових мовознавчих теорій,
- здійснювати концептуальний аналіз базових положень мовознавчих наук;
- характеризувати вплив видатних мовознавців на розвиток українського мовознавства;
- аналізувати мовознавчі праці українських лінгвістів;
- вести дискусію, обґрунтовувати позицію, робити власні висновки та узагальнення, працювати індивідуально та у групі.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: тестові завдання, творчі роботи, презентації, поточний контроль.

Основними критеріями оцінювання знань бакалаврів з курсу «Історія українського мовознавства» є:

- 1) характер і якість самостійної підготовки студента до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;
- 4) наявність прикладів (ілюстрацій) до названих положень, визначень;
- 5) уміння застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях;
- 6) мовленнєве оформлення відповіді, вміння донести інформацію до свідомості інших;
- 7) дотримання в усному мовленні норм літературної мови.

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

90-100 балів	Знання: студент глибоко володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною та додатковою навчально-науковою літературою; демонструє широку лінгвістичну компетенцію, достатньо ґрунтовно пояснює причинно-наслідкових зв'язки. Уміння: виконує основні види завдань, правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру; детально пояснює вияв усіх лінгвістичних закономірностей; глибоко аналізує лінгвістичні факти.
82-89 балів	Знання: студент добре володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не достатньо виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє широку лінгвістичну компетенцію, але не завжди її достатньо для пояснення причинно-наслідкових зв'язків. Уміння: виконує основні види завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але

	допускає незначні мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не завжди може пояснити вияв усіх лінгвістичних закономірностей; аналізує лінгвістичні факти, припускаючись поодиноких помилок.
74-81 бали	Знання: студент володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє лінгвістичну компетенцію, але не завжди її достатньо для пояснення причинно-наслідкових зв'язків в процесі розвитку українського мовознавства. Уміння: виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але допускає мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не може пояснити вияв усіх лінгвістичних закономірностей; аналізує лінгвістичні факти, припускаючись поодиноких помилок.
64-73 бали	Знання: студент має фрагментарний та не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не завжди застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи. Уміння: виконує основні завдання, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує лінгвістичні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.
60-63 бали	Знання: студент має фрагментарний та неусвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи. Уміння: виконує основні завдання, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; не завжди коментує лінгвістичні явища, при цьому припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.
35-59 балів	Знання: студент слабо володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, помиляється у процесі формування визначень, не може навести приклади. Уміння: відчуває труднощі під час виконання простих завдань; допускає помилки у характеристиці історичних фактів розвитку мовознавчої науки.
1-34 бали	Знання: студент не володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури. Уміння: відчуває труднощі під час виконання простих завдань; допускає грубі помилки.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Поточний контроль										РАЗОМ	СУМА
Розділ 1			Розділ 2		Розділ 3						
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	Т 3.5		
Поточний контроль										70	100
5	5	5	5	10	10	10	10	10	-		
Контроль самостійної роботи										30	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Поточний контроль										РАЗОМ	СУМА
Розділ 1			Розділ 2		Розділ 3						
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	Т 3.5		
Поточний контроль										40	100
-	5	5	5	5	5	5	5	5	-		
Контроль самостійної роботи									60		
6	6	6	6	6	6	6	6	6			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Усне опитування, тестові завдання, творчі роботи, контрольні роботи, поточний контроль, комплексна контрольна робота.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

Розділ 1. Історія становлення українського мовознавства як наукового досвіду;
Розділ 2. Розвиток українського мовознавства в XIX – на початку XX століття;
Розділ 3. Розвиток українського мовознавства в період 1917 р. XX ст. – початок XXI ст.

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА ЯК НАУКОВОГО ДОСВІДУ

Тема 1.1. Вступ. Історія українського мовознавства як навчальна і наукова дисципліна.

Предмет і завдання курсу «Історія українського мовознавства».

Основні підходи до висвітлення матеріалу з історії українського мовознавства.

Найважливіші праці з історії українського мовознавства. Періодичні і неперіодичні видання з українського мовознавства.

Основні етапи розвитку українського мовознавства.

Тема 1.2. Зародження мовознавства в східних слов'ян. Мовознавство в Київській Русі

Стан освіти в Київській Русі.

Джерела східнослов'янських граматичних традицій (XI–XIII ст.). «Сказаніє» Чорноризця Храбра. Ізборники Святослава.

Зародження початків давньоруської лексикографії. Азбуковники. Поняття глоси. Найдавніші глосарії.

Тема 1.3. Староукраїнське мовознавство XIV–XVIII ст.

Мовознавство старої доби. Давні українські граматики як перший досвід наукового опису мови. Роль грецьких і латинських граматик у становленні українського мовознавства.

Мовознавчі трактати XIV–XVI ст. Трактат «О осмихъ частехъ слова» – перша друкована граматична праця. Важливість трактату у формуванні наукової думки в Україні. «Сказаніє изъявленно ѿ писмене(х)...» Костянтина Костенецького (граматика).

Граматична теорія і практика в Україні в XV–другій половині XVIII ст. Мовознавчі трактати Максима Грека. Філологічні видання Івана Федорова. «Грамати́ка доброглаголиваго еллино-словенскаго языка». Лінгвістичні

дискусії щодо її назви. Система частин мови в цій праці.

«Граммати́ка словенска» Л. Зизанія, її структура та значення в історії старого українського мовознавства. Терміносистема в цій праці.

«Граммати́ки СлавенскиѦ правилное Свнтагма» М. Смотрицького як одна з найвизначніших лінгвістичних праць давнього слов'янського мовознавства. Лексико-граматичні класи слів та термінолексика на їх позначення в праці М. Смотрицького.

«Граммати́ки, или писменница языка словенскаго». Теоретичні засади та значення лінгвістичної праці І. Ужевича «Граматы́ка словенская». Система частин мови в граматиці І. Ужевича.

РОЗДІЛ 2

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА В ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Тема 2.1. Українське мовознавство першої половини ХІХ ст.

Розвиток наукової думки наприкінці ХVІІІ – в першій половині ХІХ ст. «Граммати́ка малороссийского наречия» О. Павловського як перша грамати́ка живої народної української мови. Система частин мови в цій праці.

Розвиток мовознавства в Західній Україні. Просвітницька та мовознавча діяльність І. Могильницького. Роль Я. Головацького та М. Максимовича у формуванні наукового мовознавства та утвердженні української мови. Мовознавча діяльність Й. Лозинського.

Історія українського правопису. Правописи І. Котляревського й О. Павловського (у порівнянні). Правописна система М. Максимовича. Основні риси правопису збірки “Русалка Дні́стровая”. Боротьба між історико-етимологічними та фонетичними засадами правопису в ХІХ ст.

Тема 2.2. Українське мовознавство середини ХІХ – початку ХХ століття.

Формування основних мовознавчих наук у середині ХІХ – на початку ХХ століття. Мовознавчий доробок представників Харківської філологічної школи. Наукові ідеї Олександра Потебні як засновника Харківської філологічної школи. Роль трактату «Думка і мова» в теоретично-методологічному розвитку української лінгвістики. «Із записок з руської грамати́ки»; фундаментальний характер монографії в слов'янській граматиці. Теоретична морфологія і теоретичний синтаксис в опрацюванні О. Потебні; «Із записок з теорії словесності». Ідеї О. Потебні і перспективи української лінгвістики.

П. Житецький – фундатор історії української мови. Наукове вивчення української мови в працях П. Житецького.

Мовознавчі концепції Івана Франка.

Наукова діяльність К. Михальчука. Внесок К. Михальчука в розвиток українського мовознавства.

Лексикографічна робота в Україні в другій половині ХІХ – на початку ХХ століття. «Словник української мови» Б. Грінченка.

Правописне внормування української мови.

РОЗДІЛ 3

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА В ПЕРІОД 1917 Р. XX СТ. – ПОЧАТОК XXI СТ.

Тема 3.1. Українське мовознавство 1917–1934 рр.

Формування українського мовознавства як багатогалузевої науки про мову в XX ст. Основні періоди українського мовознавства радянської доби.

Формування українського мовознавства на засадах національного наукового досвіду (І пол. XX ст.). Мовознавчий доробок А. Кримського, І. Огієнка, О. Синявського, В. Сімовича, О. Курило.

Дослідження української мови в працях Л. Булаховського та Ю. Шевельова.

Найважливіші праці з історії української мови на поч. XX ст.

Діалектологічні дослідження 1917–1934 рр. Видатні діалектологи України (К. Михальчук, І. Зілінський, І. Верхратський, В. Ганцов). Дослідники південно-західних говірок (М. Онишкевич, Я. Закревська, Н. Хобзей та ін.).

Наукове вивчення фонетичного та граматичного рівнів української мови. Українська фонетика і граматики в іменах.

Робота над унормування української термінології в період «золотого десятиріччя» (1923–1933 рр.).

Головні напрямки роботи над кодифікацією українського правопису на поч. XX ст. «Найголовніші правила українського правопису» (1921 р.). Історія укладання та видання «Українського правопису» 1928 року. Основні зміни в правописі 1933 р.

Українські мовознавці в період більшовицьких репресій та переслідувань. Українське мовознавство і лінгвоцид другої чверті XX ст. Розвиток української лінгвістичної науки за межами України в 1917–1934 рр. Основні напрями наукової діяльності мовознавців-емігрантів.

Тема 3.2. Українське мовознавство 1935–1990 рр.

Головні тенденції розвитку мовознавства 1935–1990 рр. на тлі політичної ситуації в Україні.

Українські лінгвісти про походження та основні етапи розвитку української мови. Погляди українських мовознавців на статус давньоруської мови.

Українська морфеміка і дериватологія в іменах. І. Ковалик – засновник Львівської дериватологічної школи.

Основні напрями розвитку термінологічної системи в 30-х – 40-х роках XX ст. Термінотворча праця в 50-х – 80-х рр. XX ст. Лексикографічна робота в 40-х – 80-х рр. XX ст. Світочі української лексикології і лексикографії.

Вивчення фонетичного та граматичного рівнів української мови в 50-х – 80-х рр. XX століття. Основний доробок видатних українських фонетистів і граматистів.

Основні напрями вивчення стилістики і культури української мови в 50-х –

80-х роках XX ст.

Історія укладання та видання правописів 1946, 1960 рр. Лінгвістичні дискусії щодо літери Г.

Тема 3.3. Науковий доробок найвідоміших українських мовознавців XX століття

Основні напрями наукової роботи М. Грунського.

М. Калинович як представник порівняльно-історичного мовознавства.

В. Дем'янчук та С. Смеречинський в історії українського мовознавства.

М. Сулима й питання стилю і правильності української мови.

Мовознавча спадщина лінгвістів С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича.

Відомий український мовознавець С. Бевзенко, основні напрями його лінгвістичної діяльності.

Лінгвістична діяльність М. Наконечного.

Мовознавча діяльність І. Свенціцького.

Основні напрями лінгвістичної діяльності О. Мельничука.

І. Слинько в історії українського мовознавства.

Внесок А. Грищенка в сучасне українське мовознавство.

Ю. Шевельов – видатний учений XX ст., основні напрями його наукової діяльності.

Тема 3.4. Мовознавство в незалежній Україні

Сучасна мовна ситуація в Україні. Актуальні напрями дослідження мови. Теоретико-методологічні засади сучасної української лінгвістики.

Наукові досягнення вчених незалежної України в галузі історії української мови та історії українського мовознавства. Історія української літературної мови в працях П. Плюща. Роль В. Німчука в історії української лінгвістики. В. Русанівський і сучасне українське мовознавство.

Концептуальні засади новітньої теоретичної граматики. Мовознавча діяльність І. Вихованця, К. Городенської, В. Горпинича, І. Кучеренка. Зміни в граматичній термінології, запропоновані І. Вихованцем та В. Горпиничем.

Дослідники синтаксису української мови: К. Шульжук, А. Грищенко, А. Загнітко, Н. Гуйванюк.

Мовознавчий доробок представників Харківської філологічної школи: С. Дорошенко, Л. Лисиченко, О. Муромцева, В. Калашник.

Головні зміни в українському правописі 1990 р. Найважливіші зміни в проєкті українського правопису 1999 р. (за ред. В. Німчука) та правописі 2003 р. (за ред. В. Русанівського). Нова редакція українського правопису (2019 р.)

Тенденції розвитку та перспективи завдання українського мовознавства в XXI ст.

Тема 3.5. Науковий доробок мовознавців Сумщини.

Науковий доробок Олександра Семеновича Скорика. Внесок О. Скорика у підготовку підручників з методики викладання української мови в середній

школі.

С. І. Дорошенко – мовознавець, педагог, лінгводидакт. Зауваження вченого до проєкту програми з української мови середньої школи (1967 р.). Погляди С. Дорошенка на роботу над стилістикою української мови в середній школі.

Наукова спадщина Цупруна Л., Самброна Ю., Горяного В., Лисиченко Л.
Науковий доробок сучасних мовознавців Сумщини.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практичні	Консультації	Самост. робота		Лекції	Практичні	Консультації	Самост. робота
РОЗДІЛ 1										
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА ЯК НАУКОВОГО ДОСВІДУ										
Тема 1.1. Вступ. Історія українського мовознавства як навчальна і наукова дисципліна.	12	2	2		8	12,5	0,5			12
Тема 1.2. Зародження мовознавства в східних слов'ян. Мовознавство в Київській Русі	12	2	2		8	12,5		0,5		12
Тема 1.3. Староукраїнське мовознавство XIV– XVIII ст.	12	2	2		8	13	0,5	0,5		12
Разом за розділом 1	36	6	6	-	24	38	1	1		36
РОЗДІЛ 2										
РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА В XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ										
Тема 2.1. Українське мовознавство першої половини XIX ст.	12	2	2		8	12,5		0,5		12
Тема 2.2. Українське мовознавство середини XIX – початку XX століття.	14	2	4		8	13	0,5	0,5		12
Разом за розділом 2	26	4	6	-	16	25.5	0.5	1		24
РОЗДІЛ 3										
РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА В ПЕРІОД 1917 Р. XX СТ. – ПОЧАТОК XXI СТ.										
Тема 3.1. Українське мовознавство 1917–1934 рр.	13	2	4		7	11	0,5	0,5		10

Тема 3.2. Українське мовознавство 1935–1990 рр.	15	4	4		7	10,5		0,5		10
Тема 3.3. Науковий доробок найвідоміших українських мовознавців ХХ століття	13	2	4		7	10,5		0,5		10
Тема 3.4. Мовознавство в незалежній Україні	13	2	2	2	7	12,5		0,5		12
Тема 3.5. Науковий доробок мовознавців Сумщини	4				4	12				12
Разом за розділом 3	58	10	14	2	32	56,5	0,5	2		54
УСЬОГО ГОДИН	120	20	26	2	72	120	2	4		114

Теми практичних (семінарських) занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Вступ. Історія українського мовознавства як навчальна і наукова дисципліна.	2	-
2	Тема 1.2. Зародження мовознавства в східних слов'ян. Мовознавство в Київській Русі	2	0,5
3	Тема 1.3. Староукраїнське мовознавство XIV– XVIII ст.	2	0,5
4	Тема 2.1. Українське мовознавство першої половини XIX ст.	2	0,5
5	Тема 2.2. Українське мовознавство середини XIX – початку ХХ століття.	4	0,5
6	Тема 3.1. Українське мовознавство 1917–1934 рр.	4	0,5
7	Тема 3.2. Українське мовознавство 1935–1990 рр.	4	0,5
8	Тема 3.3. Науковий доробок найвідоміших українських мовознавців ХХ століття	4	0,5
9	Тема 3.4. Мовознавство в незалежній Україні	2	0,5
10	Тема 3.5. Науковий доробок мовознавців Сумщини	-	-
	УСЬОГО ГОДИН	26	4

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. Вступ. Історія українського мовознавства як навчальна і наукова дисципліна.	8	12
2	Тема 1.2. Зародження мовознавства в східних слов'ян. Мовознавство в Київській Русі	8	12
3	Тема 1.3. Староукраїнське мовознавство XIV– XVIII ст.	8	12

4	Тема 2.1. Українське мовознавство першої половини XIX ст.	8	12
5	Тема 2.2. Українське мовознавство середини XIX – початку XX століття.	8	12
6	Тема 3.1. Українське мовознавство 1917–1934 рр.	7	10
7	Тема 3.2. Українське мовознавство 1935–1990 рр.	7	10
8	Тема 3.3. Науковий доробок найвідоміших українських мовознавців XX століття	7	10
9	Тема 3.4. Мовознавство в незалежній Україні	7	12
10	Тема 3.5. Науковий доробок мовознавців Сумщини	4	12
	УСЬОГО ГОДИН	72	114

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бевзенко С.П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови. Київ: Вища школа, 1991. 231 с.
2. Довбня Л., Т. Товкайло. Історія українського мовознавства в іменах: навч. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2018. 171 с.
3. Історія українського мовознавства: матеріали до лекцій для магістрантів напрямку 8.035 – Філологія, ОП «Українська мова та література». Укладач Н.Ф. Венжинович. Ужгород: ПП Данило С.І., 2022. 115 с.
4. Історія українського мовознавства: методичні рекомендації до практичних робіт для студентів-філологів / уклад. І. С. Гонца. Умань: ВПЦ “Візаві”, 2017. 87 с.
5. Маленко О., Борисов В. Українське мовознавство як науковий дискурс : історія, теорія, практика :[навчальний посібник]. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 164, [2] с.
6. Німчук В. Мовознавство на Україні в XIV–XVII ст. Київ : Наукова думка, 1985.
7. Репресовані мовознавці : [збірник наукових праць / науковий редактор Бойко Н. І.]. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 103 с.
8. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с.

Допоміжні:

1. Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. М. Навальної ; укл. : Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. – Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. – 172 с.
2. Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918– 1941) / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наукова думка, 1991. – 260 с.
3. Загнітко А. П. Історія українського мовознавства в особах : [наук.-навч. посіб.] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – Ч. 1. – 184 с.
4. Зеленько А.С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних вчень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови: посібник. Луганськ :

Альма-матер, 2002. 283 с.

5. Історія української культури: у 5 томах. Т.5. Кн. 3. Київ: Наукова думка, 2012. 235 с.

6. Ковалик І. І. Загальне мовознавство : Історія лінгвістичної думки / І. І. Ковалик, С. П. Самійленко. – К. : Вища школа, 1985. – 216 с.

7. Кириченко Г. С., Кириченко С. В., Супрун А.П. Нариси загального мовознавства: у 2 ч.: навч. посібник /За ред. А. П. Супрун. К. : Ін Юре, 2008.

8. Ковалик І. І., Самійленко С.П. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки. К. : Вища школа, 1985. 215 с.

9. Німчук В. В. Історія українського правопису : XVI–XX століття. Хрестоматія / В. В. Німчук. – К. : Наукова думка, 2004. – 584 с.

Інформаційні ресурси:

1. Ізборник. – URL: <http://litopys.org.ua>
2. Німчук В.В. Мовознавство на Україні в XIV–XVII ст. Київ: Наукова думка, 1985. 220 с. – URL: <http://litopys.org.ua/nimchuk/nim.htm>
3. Словники он-лайн. – URL: www.rozum.org.ua
4. Словники України. – URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>
5. Українська мова : Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>

Методичне забезпечення до курсу

1. Історія української лексикографії : Методичні рекомендації / Автор-укладач Рудь О. М. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 101 с.
2. Рудь О. М. Вступ до мовознавства : методичні рекомендації. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 92 с.